

під нові реалії. Досвід подолання негативних наслідків військових дій у післявоєнний період, описаний закордонними науковцями, вказує на можливість значного зростання індустрії туризму України після війни, використовуючі певні важелі та напрямки роботи. Проте, вже зараз потрібно інтегрувати туризм у війну, будувати стратегію змін та шукати шляхи подолання проблем, що виникають.

Література

1. Alluri R. M. The role of tourism in post-conflict peacebuilding in Rwanda. URL : <https://reliefweb.int/report/rwanda/role-tourism-post-conflict-peacebuilding-rwanda> (accessed 12 Mar. 2023).
2. Causevic S., Lynch P. Phoenix tourism: Post-conflict tourism role. *Annals of Tourism Research*. 38 (3). P. 780–800.
3. Gordon B. War Tourism, Second World War France From Defeat and Occupation to the Creation of Heritage. Cornell University Press, Ithaca and London, 2018. URL : <http://www.jstor.org/stable/10.7591/j.ctt21kk2bs> (accessed 05 Mar. 2023).
4. Hyndman J The securitisation of Sri Lankan tourism in the absence of peace. *Stability: Int. Stability: International Journal of Security and Development*. 2015. 4(1). P. 1–16.
5. Jacquot S. Tourism and War. Via [En ligne], 19/2021, mis en ligne le 26 juillet 2021, consulté le 13 mars 2023. URL : <http://journals.openedition.org/viatourism/7095>; DOI : <https://doi.org/10.4000/viatourism.7095> (accessed 10 Mar. 2023).
6. Khalid U., Okafor L. E., Aziz N. Armed conflict, military expenditure and international tourism. *Tourism Economics*. 2020. 26 (4). P. 555–577. URL : <https://doi.org/10.1177/1354816619851404> (accessed 12 Mar. 2023).
7. Pratt S, Liu A Does tourism really lead to peace? A global view. *International Journal of Tourism Research*, 2016. 18(1). P. 82–90.
8. Артюх К. Вплив російсько-української війни на туристичну галузь в Україні та світі: що нас чекає в майбутньому. URL: <https://delo.ua/opinions/vpliv-rosiisko-ukrayinskoji-viini-na-turistichnu-galuz-v-ukrayini-ta-sviti-shho-nas-cekaje-v-maibutnyomu-405634/> (дата звернення: 10.03.2023).
9. Лупашко А. На початку війни готельний бізнес України обвалився на 90 %. Чи є надія на відновлення. URL: <https://forbes.ua/company/na-pochatku-viyni-gotelniy-biznes-ukraini-obvalivsysya-na-90-chi-e-nadiya-na-vidnovlennya-14102022-9033> (дата звернення: 20.02.2023).
10. Податки від туристичної галузі 01.01.2022 — 01.10.2022. ДАПТ. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/cherez-viynu-nadhodzheniya-do-derzhbyudzhetu-vid-turgaluzi-skorotilisya-mayzhe-na-34> (дата звернення: 20.02.2023).

kovalenko.marko@gmail.com

Коваленко М. П.

студент

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

Рвач А. М.

Аспірант

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО СЕКТОРУ КРАЇН У ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Анотація. Проаналізовано досвід країн у світі після тих чи інших криз. Представлено ці рішення та через їх призму запропоновано рекомендовані дії для України.

Ключові слова: світовий досвід, криза, відновлення, рекомендації.

Першим випробуванням для туристичної галузі в світі та Україні у 21 столітті став 2019 рік. Початок глобальної пандемії COVID 19 призвів до неймовірного спаду в туризмі. Попри старання та вакцинацію люди все одно не могли та не хотіли подорожувати до інших країн.

У 2020 році туристична індустрія зазнала колосального удару. Глобальне падіння на 73 % означає не просто втрату прибутків (1,3 трлн дол. за даними [1] Всесвітнього економічного форуму), а й скорочення робочих місць та ВВП у країнах, що найбільше залежать від цих надходжень.

Чи не найголовніше — сталися системні зміни в поведінці мандрівників. Це створювало нові виклики для туризму, а процес відновлення є нелегким.

У січні 2021 року Всесвітня організація туризму опитала [2] експертів щодо того, коли вони прогнозують повернення до перед пандемічної ситуації станом на 2019 рік.

Лише 1 % респондентів припустив, що це відбудеться в 2021 році. 15 % сподівалися, що відновлення слід очікувати у 2022 році. Найбільше професіоналів ринку (43 %) вважали, що це станеться у 2023 році, ще приблизно стільки ж (41 %) сподіваються на 2024 рік або пізніший період.

Проте це не означало, що ринок туристичних послуг припинить своє існування, навпаки, галузь змінюється та стає більш сталою, інноваційною.

Така світова криза штовхає світові організації на знаходження кардинально нових рішень і створення нових стратегій щодо підтримки і розвитку сектору. У березні 2020 року Азійський банк розвитку та UNWTO провели дискусію [3] щодо підтримки галузі в регіоні.

Програма короткострокової підтримки, на яку Азійський банк розвитку у 2020 році спрямував 20 млрд дол., майже повністю виконана, а компанії регіону отримали понад 16,3 млрд дол. у формі грантів чи пільгових кредитів.

Таке рішення значно допомогло усьому регіонові утриматися на плаву та створювати новий продукт із впровадженням нових реалій і технологій.

Паралельно таку тенденцію можна помітити і в країнах Європи та Америки, які надають прямі гранти, грошові дотації, пільгові умови роботи для підтримки власного туристичного сектору

В Україні теж були реалізовані певні грантові програми, хоча і в набагато менших обсягах. Це унаочнює певний парадокс: туристичні компанії конкурують глобально на загальних умовах, але масштаби підтримки залежать від можливостей окремих країн чи зацікавленості міжнародних інституцій.

Міжнародний валютний фонд у звіті [4] щодо перспектив туризму після пандемії виокремив три фази протидії наслідкам корона-кризи.

1. Пом'якшення кризи

Країни впроваджують на допомогу бізнесу спеціальні заходи, які допомагають компенсувати наслідки та вплив COVID 19.

У Китаї діє стратегія підтримки внутрішнього туризму. Таїланд виділив 700 млн дол. на стимулювання вітчизняного туризму. Ямайка надає знижки на внутрішні поїздки. Фіджі запровадила субсидію 400 . для перших 150 тис. туристів.

2. Відновлення

Суворі протоколи та сертифіковані гігієнічні стандарти можуть повернути довіру мандрівників і забезпечити безпеку в галузі.

Коста-Ріка та Ямайка запровадили суворі протоколи охорони здоров'я та гігієни для діяльності, пов'язаної з туризмом, що сприяло стимулюванню подорожей. Те саме зробили в Дубаї, що дозволило швидко відновити потоки мандрівників.

3. Вихід з кризи

Стійкі, довгострокові та довговічні політичні рішення щодо потенційних загроз у галузі.

Для України цей період видався також не простим. З багатьма негараздами та проблемами — від підробки ковід тестів до величезних штрафів за недотримання домашнього режиму. Але попри це в нашій державі почав стрімко розвиватись внутрішній туризм і це стимулювалось урядом за допомогою грантів та допомоги приватним підприємцям.

Наступним викликом для України стане масштабне відновлення туристичного сектору після перемоги у повномасштабній війні над росією.

Прикладом, якого ми зможемо притримуватись, — це те, як відновлювали свої місця країни, що постраждали від тих чи інших катаклізмів. Їхнє рішення наведемо нижче.

Південна Корея [5] Інституціоналізація розвитку технологій.

Японія [6] Облігації на реконструкцію з погашенням з визначених джерел через 25 років.

США [7] Інституціоналізація внутрішньої безпеки, організованої на випадок необхідності реагувати на будь-яку загрозу.

Італія [8] Диференційований підхід у відновленні більш і менш постраждалих регіонів країни. Спеціальна політика для Півдня.

Китай [9] Унормована програма патронату економічно розвинутих провінцій над постраждалими впродовж 3 років після катастрофи.

Кіпр [10] Успішний розвиток туристичної сфери (до 20 % ВВП) навіть в умовах анексії частини країни.

Німеччина [11] Жорстка фінансова дисципліна й супер збалансований бюджет.

Велика Британія [12] Розумна забудова зруйнованої столиці та унормована політика будівництва нових міст.

Франція [13] Пріоритезація відбудови за галузями промисловості на основі індикативних показників.

Для України можна розглядати це як досвід, який можна запозичити. Всі ці країни відбудувались після тих чи інших катастроф. Але найуспішніші серед них у повоєнні часи багато ресурсів вкладали в освіту, науку та технології, оскільки це інвестиція в молодші покоління, тобто в майбутнє. Україна має подвійну потребу в розвитку науки та освіти.

По-перше, важливо безповоротно позбутися відбитку радянського на українській системі освіти й у культурі мислення. По-друге, розвиток технологій, зокрема ІТ, та інших креативних індустрій (у яких в українців є неабиякий потенціал), буде здійснювати позитивний економічний вплив і дозволить нарощувати економічну міць у майбутньому.

На успішність відбудови багато в чому впливає контекст як внутрішній, так і зовнішній ресурси, рівень розвитку країни до лиха тощо. Відтак однакові політики в різних країнах можуть дати неочікуваний результат. Натомість це дослідження дозволяє виокремити кілька моделей інституційної архітектури відбудови, які застосовувались, та розділити їх на складові:

- 1) управління: централізоване; децентралізоване;
- 2) фінансування: система фондів; проєктне; централізоване; змішане;
- 3) стратегія (програма): галузева; регіональна; пріоритетів.

Тож впровадження цих функцій допоможе нашій країні в післявоєнному розвитку як країни, так і туристичного сектору.

Література

1. Всесвітній економічний форум URL: <https://www.weforum.org/agenda/2021/02/tourism-industry-covid19-recovery-government-response/>
2. Матеріал та стаття на всесвітньому статистичному сайті Statista. URL: <https://www.statista.com/chart/24108/expected-timeline-for-recovery-of-the-tourism-sector/>
3. Веб портал Всесвітньої організації туризму та стаття про форум. URL: <https://www.unwto.org/news/tourism-s-recovery-strategies-highlighted-at-wto-aid-for-trade-event>
4. PDF-файл з науковою роботою, на тему : «Tourism in the Post-PandemicWorld»
5. Південна Корея — <https://iaa.org.ua/portfolio/pivden-na-koreya/>
6. Японія — URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/yaponiya/>
7. США — URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/usa/>
8. Італія — URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/italiya/>
9. Китай — URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/kytai/>
10. Кіпр — URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/kipr/>
11. Німеччина — URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/nimechchyna/>
12. Велика Британія — URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/brytaniya/>
13. Франція — URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/francziya/> Referances